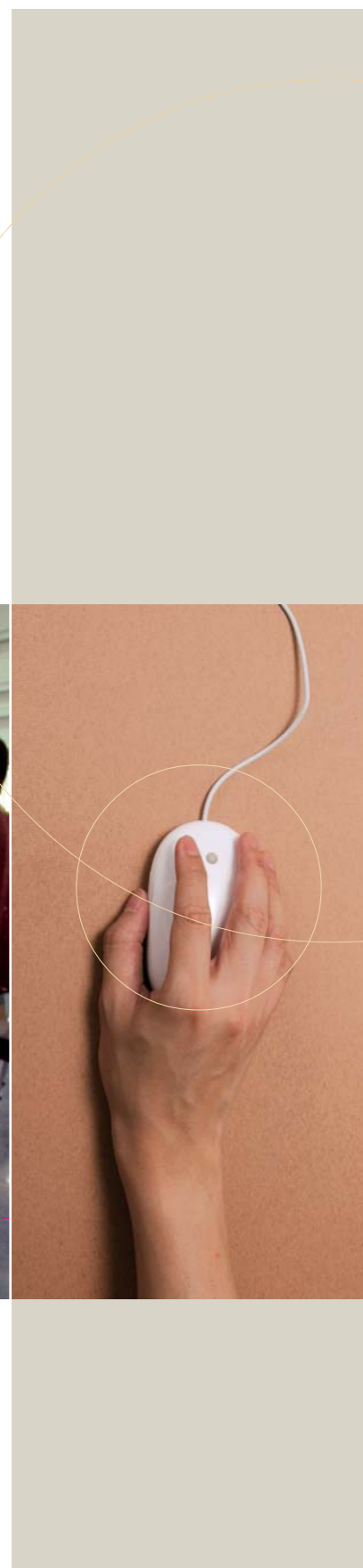

วิทยาลัย ชุมชน ทางเลือก ทางรอด ของชุมชน

Community College
"Community Alternative or Survival"

เสียงแป้นคีย์บอร์ดที่ดังติดต่อกันเป็นระยะๆ จากนิ้วมือของซาเราะ: สาวมุสลิมจังหวัดระนอง บ่งบอกว่าเธอกำลังขะมักเขม้นกับคอมพิวเตอร์ ตรงหน้า จนไม่อยากละสายตาไปที่อื่น

ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา ซาเราะได้สมัครเข้ามาเรียนที่วิทยาลัยชุมชนจังหวัดระนอง เธอเลือกเรียนสายคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ด้วยมุ่งหวังว่าหลักสูตรสายอาชีพนี้จะนำพาเธอและครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และไม่ต้องออกจากบ้านเพื่อหางานทำในกรุงเทพฯ เหมือนเพื่อนคนอื่นๆ ถึงแม้รายได้จากการเป็นเจ้าหน้าที่สำนักงานจะไม่มากนัก แต่เมื่อต้องแลกกับการได้อยู่กับครอบครัว สงบนิ่งๆ ได้เรียนหนังสือต่อไป และดูแลพ่อแม่ที่แก่เฒ่าลงทุกวัน ซาเราะก็พร้อมยอมแลก เธอหวังว่า หลังจากเรียนจบระดับอนุปริญญาจากวิทยาลัยชุมชนจังหวัดระนองแล้ว เธอคงมีโอกาสดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น

The continuous pounding sounds of keyboard from the fingers of Saro, a Moslem girl from Ranong Province illustrate her concentration on the computer in front of her so much that she doesn't want to move her vision to other places.

A few months ago, Saro applied to study at Ranong Community College. She chose to study business computer, hoping that this professional curriculum would lead her and her family to a better livelihood so that she doesn't have to leave home and look for a job in Bangkok like her friends. Even though the income from being an office clerk may not be high, trading with staying with her family, supporting her younger kinsfolk for further study, and taking care of her aging parents, Saro is willing. She hopes that after finishing a diploma level from Ranong Community College, she may get a salary rise.

- ▶▶▶ วิทยาลัยชุมชนจังหวัดระนองได้เป็นหนึ่งในวิทยาลัยชุมชนที่ถือเป็นต้นแบบและมีความโดดเด่นในการคัดสรรหลักสูตรโดยชุมชน เพื่อชุมชนที่ชัดเจนที่สุดแห่งหนึ่ง ณ ขณะนี้ โดยเฉพาะการเอาใจใส่ของกรรมการสภาวิทยาลัยและผู้อำนวยการที่มุ่งหวังให้วิทยาลัยชุมชนสามารถตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาตั้งแต่ระดับจังหวัดไปจนถึงระดับประเทศได้เป็นอย่างดี

จัดให้มีวิทยาลัยชุมชนโดยเฉพาะจังหวัดที่ยังขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา

วิทยาลัยชุมชน มิติใหม่ทางการศึกษาไทยที่ได้หยั่งรากลงบนผืนแผ่นดินเมื่อ 4 ปีก่อน กำลังเป็นสถานศึกษาที่ถูกจับตามองมากขึ้นทุกที ด้วยบทบาทการบริหารจัดการที่ต่างไปจากสถานศึกษาต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม พร้อมถูกตั้งคำถามเสมอว่า **ทำไมต้องมีวิทยาลัยชุมชน?**

（ความเป็นมาของสถานศึกษาใหม่）

แม้การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาจะเป็นความมุ่งหวังตั้งใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหลาย แต่มีอัตราส่วนผู้เรียนต่อระดับอุดมศึกษากลับมีเพียงร้อยละ 27.40 ของผู้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งๆ ที่ตัวเลขผู้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทุกปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้คาดการณ์ตัวเลขผู้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะเพิ่มขึ้นจาก 550,000 คน ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 800,000 คน ในปี พ.ศ. 2549 จึงเป็นคำถามตามมาว่า **ส่วนที่เหลืออีกกว่าร้อยละ 70 อยู่ที่ไหน?**

สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในชนบทกลายเป็นผู้ด้อยโอกาสในการศึกษาต่อระดับสูง ด้วยเหตุผลด้านต่างๆ ทั้งความยากจน ความจำเป็นต้องประกอบอาชีพในท้องถิ่น ความห่างไกล ความเพียงพอของสถาบันการศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทำให้การศึกษาต่อระดับสูงไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มคนดังกล่าวที่ต้องการศึกษาได้ และประการสำคัญยังไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ทั้งเนื้อหาสาระและวิธีการจัดการ จึงเป็นที่มาของ “วิทยาลัยชุมชน” ที่รัฐได้จัดตั้งขึ้นตามนโยบายที่ว่า **“จัดให้มีวิทยาลัยชุมชนโดยเฉพาะจังหวัดที่ยังขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา”** เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 ซึ่งปัจจุบันวิทยาลัยชุมชนได้จัดตั้งแล้วใน 17 จังหวัด คือ แม่ฮ่องสอน ตาก พิจิตร หนองบัวลำภู บุคตาหาร บุรีรัมย์ สระแก้ว อุทัยธานี ระนอง นราธิวาส ยะลา บัตตานี สตูล ตรดาด สมุทรสาคร พังงา และยโสธร ด้วยมุ่งหวังจะเพิ่มจำนวนผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาขึ้นจากเดิม และเป็นสถานศึกษาที่เปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับคนท้องถิ่นห่างไกลอีกด้วย

ปัจจุบันวิทยาลัยชุมชน ได้จัดตั้งแล้วใน 17 จังหวัด

ระนอง

นราธิวาส

ยะลา

ปัตตานี

สตูล

ตราด

สมุทรสาคร

พังงา

ยโสธร

Ranong Community College is a prototype community college that is outstanding in selecting curriculum for community by community, one of the most obvious. Presently, the attention of Community College Council and the Director is aimed to enable it to satisfy development strategy from provincial level to the national one.

Community College, a new educational dimension rooted in Thailand 4 years ago, is the one under a closer watch. With a different management role from general educational institutions in the society, it has always been questioned, **"Why must there be a community college?"**.

BACKGROUND OF NEW EDUCATIONAL INSTITUTION

At present Community Colleges have been established in 17 provinces i.e. Mae Hong Son, Tak, Phichit, Nong Bua Lamphu, Mukdahan, Buriram, Sa Kaew, Uthai Thani, Ranong, Narathiwat, Yala, Pattani, Satun, Trat, Samut Sakhon, Phang Nga, and Yasothon.

Study at tertiary level may be an expectation and intention of high school students but the ratio of those who can is only 27.40 % of those finishing high schools and the number of high school graduates is on the swift rise every year. The Office of National Education Commission forecasts that high school graduates will increase from 550,000 in 2000 to 800,000 in 2006. The question is **where the remaining of over 70% is.**

The growth of economy and society in the capitalist world has affected the rural people to less privileged in furthering their higher level education due to several reasons ranging from poverty, inconvenient travel to necessity to work in the locality. They, therefore, lack good development of career and life quality. In addition, existing educational institutions cannot have sufficient access to this group of people who want to study and cannot satisfy the real needs of communities in terms of content and management method. The public sector, therefore, established **"Community College"** in accordance with the policy of **"Establishing community colleges, especially in the provinces that lack high-level education institutions"** on February 19, 2002 according to the cabinet resolution. At present Community Colleges have been established in 17 provinces i.e. Mae Hong Son, Tak, Phichit, Nong Bua Lamphu, Mukdahan, Buriram, Sa Kaew, Uthai Thani, Ranong, Narathiwat, Yala, Pattani, Satun, Trat, Samut Sakhon, Phang Nga, and Yasothon, hoping to increase the number of students in high-level education institutions and to be educational institutions that open up opportunities for remote local people.

(ความต่างเพื่อเติมเต็ม)

ถึงแม้วิทยาลัยชุมชนจะเป็นทางเลือกใหม่ของชุมชน แต่ด้วยเงื่อนไขการจัดตั้งที่จะเป็นสถาบันการศึกษาที่ขยายโอกาสการศึกษาชั้นต่ำกว่าปริญญาเท่านั้น ทำให้วิทยาลัยต้องสร้างเครือข่ายกับการศึกษาระดับสูงที่อื่นๆ เพื่อส่งต่อผู้เรียนที่สนใจศึกษาต่อเข้าสู่ระดับปริญญาตรีต่อไป นอกจากนี้ยังมีอีกหลายข้อแตกต่างทางการศึกษาที่วิทยาลัยชุมชนพร้อมแสดงให้เห็นทั้งประเทศได้ทราบ ว่า นโยบายหลักของวิทยาลัยแตกต่างจากที่อื่นๆ คือ

มีหลักสูตร
หลากหลายที่เกิดจาก
ความต้องการและ
แก้ไขปัญหาของชุมชน
มีการจัดโปรแกรม
การศึกษาแบบ
สหวิทยาการ

- ▶ **เปิดกว้างและเข้าถึงง่าย** คือ รับผู้เรียนในท้องถิ่นห่างไกลอายุตั้งแต่ 18-70 ปี ให้ได้มีโอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษา จัดตารางการเรียนให้ยืดหยุ่น สามารถรวมกลุ่มและเลือกเวลาเรียนเองได้
- ▶ **มีหลักสูตรหลากหลายที่เกิดจากความต้องการและแก้ไขปัญหาของชุมชน** มีการจัดโปรแกรมการศึกษาแบบสหวิทยาการ คือ มีหลักสูตรสามัญแบบอุดมศึกษาทั่วไปเพื่อเตรียมพร้อมเข้าศึกษาต่อปริญญาตรี หลักสูตรทางเลือกเพื่อประกอบอาชีพ และหลักสูตรเพื่อฝึกทักษะการทำงาน ซึ่งความคืบหน้าขณะนี้แต่ละชุมชนมีโอกาสจัดทำหลักสูตรได้ด้วยตนเอง เช่น วิทยาลัยชุมชนสระแก้ว สร้างหลักสูตรเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างเกษตรกรคุณภาพ พร้อมผลักดันสินค้าเกษตรให้มีราคาสูงขึ้น และหลักสูตรการค้าชายแดนเพื่อตอบสนองกลุ่มผู้ประกอบการค้าชายแดนไทยกับกัมพูชา หรือวิทยาลัยชุมชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สร้างหลักสูตรธุรกิจฮาลาลเพื่อหวังสานต่อให้ไทยเป็นครัวโลกตามนโยบายรัฐบาล
- ▶ **ตอบสนองต่อชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม** เน้นสร้างวิชาชีพเพื่อการประกอบกิจการ และผลิตคนป้อนให้ตลาดแรงงาน รวมทั้งอบรม เพิ่มพูนทักษะการทำงานแก่แรงงานในภาคการผลิตเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนท้องถิ่น

การมีหลักสูตรคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และหลักสูตรภาษาพม่า ภาษาอังกฤษ และภาษาจีนกลางของวิทยาลัยชุมชนระนอง ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวจากที่ต่างๆ

- ▶ **เน้นคุณภาพและการใช้ประโยชน์** ด้วยการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและรูปแบบวิธีการที่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและชุมชน อาทิ การจัดการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต จัดการเรียนร่วมกับสถานประกอบการ และการจัดหลักสูตรตอบสนองความต้องการด้านสังคมวัฒนธรรม
- ▶ **เสียค่าใช้จ่ายน้อย** จัดเก็บค่าบริการราคาถูก โดยหลักสูตรอนุปริญญาภาคปกติคิดหน่วยกิตละ 25 บาท และหลักสูตรระยะสั้นชั่วโมงละไม่เกิน 5 บาท เนื่องจากเป็นไปตามนโยบายภาครัฐภายใต้กฎกระทรวงศึกษาธิการที่สนับสนุนค่าเล่าเรียนแก่ผู้เรียนเช่นเดียวกับการศึกษาที่อื่น
- ▶ **สร้างและเชื่อมโยงพันธมิตรทั้งในและนอกชุมชน** ด้วยความร่วมมือในรูปแบบเครือข่ายระหว่างวิทยาลัยชุมชน สถานประกอบการ องค์กรเอกชน และหน่วยงานรัฐอื่นๆ รวมไปถึงองค์กรชุมชนรูปแบบ “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อให้บริการตอบสนองความต้องการแก่ประชาชนและชุมชนอย่างกว้างขวาง
- ▶ **ชุมชนเป็นผู้นำ/ร่วมดำเนินการ** โดยชักนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจ การดำเนินงานในรูปแบบสภาวิทยาลัยชุมชนที่บริหารจัดการ เลือกหลักสูตร โดยดูตามความต้องการของชุมชน ยังทำให้มีงบประมาณจากหน่วยงานอื่นๆ จะเข้ามาช่วยพัฒนาวิทยาลัยมากขึ้น และไม่จำเป็นต้องเฝ้ารอดแต่เพียงงบกระทรวงศึกษาธิการผู้สนับสนุน รายใหญ่เพียงที่เดียวอีกต่อไป

Diversified curriculum from community needs and problem solution :
Multidisciplinary educational program is arranged.

(DIFFERENCES THAT FILL UP)

Even though community college may be a new alternative of community, its founding conditions to be an educational institution that expands educational opportunities at lower-than-degree level only has necessitated it to create network with other higher level educational institutions. This is to pass on those interested to further their studies to the degree level. In addition, there are many other differences a community college is ready to show to people throughout the country of its major policies which differ from other places as follows :

- ▶ **Open and easily accessible :** This means accepting students aged 18-70 years old in remote areas to study in higher level with flexible study schedule, able to group and choose study at their convenience.
- ▶ **Diversified curriculum from community needs and problem solution :** Multidisciplinary educational program is arranged i.e. an ordinary curriculum for general tertiary education to prepare for bachelor's degree study, an alternative curriculum for professional study, and a curriculum for work skill training. Presently, each community has an opportunity to formulate curriculum. For example, Sa Kaew Community College created organic agriculture curriculum to create quality agriculturists and pushing up agricultural produce prices, and border trade curriculum to satisfy Thailand - Cambodia border trade businessmen. Community Colleges in 3 southern border provinces that creates Halal business curriculum to continue the hope for Thailand to become the world kitchen according to the government policy.
- ▶ **Respond to communities in economic and social development :** Focusing on creating profession for an enterprise and producing manpower for labor market, including training and skill enhancement for labor in production sector in accordance with government policy which aims at strengthening local communities. For example, Business Computer Curriculum and Myanmar, English and Mandarin Languages Curriculum of Ranong Community College are in accordance with the province strategy in being a quality tourist venue to satisfy tourists from various places.
- ▶ **Focus on quality and utilization :** by using local resources and methods that are beneficial to learners and communities e.g. credit collection instruction, instruction with enterprises and organizing curriculum that responds to social and cultural requirements.
- ▶ **Lower expenses :** By collecting cheap service fee e.g. 25 baht per unit for regular session of diploma curriculum and not over 5 baht per hour for short curriculum, which is in accordance with state policy under the rules of the Ministry of Education, to support tuition fees for learners like other places.
- ▶ **Creating and connecting alliances both inside and outside communities :** With network cooperation among community colleges, enterprises, non government organizations and other public sector agencies, including community body of house, temple and school to extensively offer the service to satisfy people and community.
- ▶ **Communities are leaders/co-implementers :** By persuading communities to participate in policy formulation, decision making, and implementation in the form of Community College Council that manages and selects curriculum by looking community needs. Budget from other agencies will help developing the colleges and there is no need to wait for only the budget from the Ministry of Education, a major sponsor, anymore.

บ้าน
HOUSE

วัด
TEMPLE

โรงเรียน
SCHOOL

อย่างไรก็ตามความหวังที่จะมาเติมเต็มการศึกษาไทย วิทยาลัยชุมชนยังมีข้อจำกัดอีกมากมาย ทั้งงบประมาณไม่เพียงพอ ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน การสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจกับชุมชน และไม่สามารถรองรับจำนวนผู้สนใจเรียนได้ทั้งหมด ก็เป็นปัญหาขั้นต้นที่แต่ละวิทยาลัยต่างประสบไม่แตกต่างกัน ซึ่งการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาก็คงต้องแล้วแต่ละบริบทสังคมและขึ้นอยู่กับว่าสายสัมพันธ์ของผู้บริหารวิทยาลัย กับชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยราชการอื่นๆ ซึ่งเป็นที่มาของความร่วมมือ การสนับสนุน และแม้กระทั่งงบประมาณ

(วิถีใหม่การศึกษาของชุมชน)

เมื่อการศึกษาไทยเปิดประวัติศาสตร์หน้าใหม่ให้แก่ระบบการศึกษารูปแบบวิทยาลัยชุมชน ที่นำแนวความคิดมาจากสหรัฐอเมริกา ประเทศที่ดำเนินการวิทยาลัยชุมชนมากกว่า 100 ปี และทำการสอนนักศึกษาไปแล้วกว่า 5.5 ล้านคน แต่สำหรับวิทยาลัยชุมชนไทยยังเป็นเพียงจุดเริ่มต้น ที่ยังต้องก้าวเดินต่อไป พร้อมความหวังต่ออนาคตว่าเมื่อพระราชบัญญัติวิทยาลัยชุมชนเสร็จเป็นรูปธรรมเมื่อไร นั่นก็หน้าจะเป็นนิมิตหมายอันดีที่จะทำให้วิทยาลัยมีรูปแบบเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการบริหารงบประมาณ และการจัดหลักสูตรมากขึ้น และน่าจะเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาช่วยเหลือ โดยเฉพาะด้านงบประมาณได้มากขึ้นอีกด้วย

เมื่อทุกภาคส่วนได้เห็นพ้องกันว่า สิ่งใดก็ตามที่ชุมชนทำด้วยชุมชนเอง ชุมชนนั้นย่อมรู้ความต้องการของชุมชนว่าต้องการอะไร และภาครัฐทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุนเท่านั้น ซึ่งก็คือการศึกษาแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงนั่นเอง ดังนั้นทางเลือกของการศึกษาใหม่ในนาม “วิทยาลัยชุมชน” ก็น่าจะได้รับ การสนับสนุนให้เติบโตอย่างเข้มแข็งจากทุกภาคส่วนมากกว่านี้ เพราะความคาดหวังจากภาครัฐที่ก่อตั้งวิทยาลัยมีอยู่สูงกว้างงบประมาณที่ให้ ดังนั้นการหวังให้วิทยาลัยชุมชนเข้ามาช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีความแข็งแกร่ง ดังคำขวัญวิทยาลัยที่ว่า “วิทยาลัยชุมชนพัฒนาคน พัฒนาท้องถิ่น” ก็ไม่ใช่แค่คำขวัญบนหน้ากระดาษอีกต่อไป

งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน การสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจกับชุมชน และไม่สามารถรองรับจำนวนผู้สนใจเรียนได้ทั้งหมด ก็เป็นปัญหาขั้นต้นที่แต่ละวิทยาลัยต่างประสบไม่แตกต่างกัน

Insufficient budget, shortage of instruction equipment, relationship and understanding creation with community, and inability to satisfy the number of people interested to study.

Nevertheless, the hope to fill up Thailand's education of community colleges are still faced with a lot of limitations e.g. insufficient budget, shortage of instruction equipment, relationship and understanding creation with community, and inability to satisfy the number of people interested to study. Problem solution and management would depend on social context and relationship of college administrators with community, supervisory agencies, and other public sector agencies, all of which are the sources of cooperation, support and even budget.

A NEW WAY OF COMMUNITY EDUCATION

A new chapter of Thailand's education has opened to Community College educational system, the idea imported from the USA, the country that has implemented community colleges for over 100 years and has taught more than 5.5 million students. Thai Community College is at the beginning only and still keeps on progressing with the hope for the future that when the Community College Act is materialized, this should be an auspicious sign that will enable the College to be a juristic person with more freedom in budgetary management and curriculum arrangement. Communities should also be allowed more to help with the budget.

When all sectors agree that, **Whatever communities do by themselves, communities should know their needs and the public sector serves as supporters only.** This is a real democracy. Therefore, a new education alternative in the name of "Community College" should receive more support from all sectors so that community colleges can strongly grow because the expectation of the public sector, the founder, is higher than the given budget. Therefore, the hope that community colleges will help with the development of the country's economy strength according to the College Motto of **"Community College, Developing Man, Developing Community"** will not be on paper only.